

Madonnan och den religiösa smältdegeln

Eva Björklund

Det sägs att den afrokubanska santeríareligionen växer liksom de karismatiska hembaserade pingstförsamlingarna. Men Kubas religiösa smältdegel gör det svårt att veta hur många anhängare olika trosriktningar har.

Iliana Hosch, forskare på Havannauniversitetets avdelning för socioreligiösa studier och specialist på afrikanska religioner förklarade för BBC Mundos Havannakorrespondent Ravensberg att ”kubaner kan tro både på den katolska Kopparmadonnan och på Oshun, hennes inkarnation som santería gudom. Många är troende, men det är svårt att veta om de är katoliker, protestanter eller santeríaanhängare.”

Kopparmadonnan – La Virgen de la Caridad del Cobre – är Kubas katolska skyddshelgon och det var till hennes 400-årsjubileum som påven kom på besök i våras. För 400 år sedan fann några slavar en statyett i havet med snidad text som sade: ”Jag är den heliga jungfrun”. De förde henne till koppargruvdistriktet på östra Kuba där en liten kyrka uppfördes till hennes ära. I början av 1900-talet utnämnde påven Pius XI henne till Kubas skyddshelgon. Under 400-årsjubileet bars statyetten i procession runt hela Kuba. Hundratusentals kubaner följde processionen som deltagare eller åskådare och gav intrycket att katolska kyrkan har starkt folkligt stöd.

Joel Suárez, samordnare på Martin Luther King Centret CMLK förklarar att kubaner kan ha många skäl att vilja följa kopparringfrun eller samlas till påvens gudstjänster. En del gör det av djup tro, andra av nyfikenhet, andra återigen av artighet på uppmaning av den politiska ledningen. Men det kan gå för långt enligt Suárez, som kritiserar att landslaget i baseball tog med henne till en match: ”Vi vill att staten ska förbli sekulär och inrymma den religiösa mångfalden.”

Santería är enligt de flesta källor den religion som har flest anhängare och Lazaro Cuesta, en av Kubas mest kända santeríapräster – babalao - menar att påvens besök inte har någon betydelse för dem. Trots santerías starka ställning var det den enda trosriktning vars företrädare inte inbjöds till påvens officiella framträdanden. Cuesta säger också till Ravensberg att katolska kyrkan har fel när den framställer de santeriatroende som avvikare från den sanna tron. ”Vi har helt enkelt vår egen religion, Yoruba-religionen. Vi har döpt våra barn i kyrkan i den tradition som påtvingades våra förfäder. Men det gör oss inte till katoliker och nu kan vi själva utföra dopet.”

”Folk kan vända sig till sin babalao för att finna lösningar på vardagliga personliga problem, olycklig kärlek, problem

på arbetsplatsen, grannbråk, krämpor etc, ungefär som en terapeut. ”Vi erbjuder inget paradys. Vi gör det lättare för folk att leva här på jorden”, säger Cuesta och menar att det är en förklaring till santerías starka förankring bland folket. En annan är kulturell, att den kubanska mytologin, musiken, dansen och bildkonsten är så starkt präglad av den afrikanska kultur som slavarna tog med sig.

Biskopen Juan de Diós kan inte säga hur många katoliker det finns på Kuba. Han menar att antalet inte är det viktiga utan den upplevelse av Jesus de får genom kyrkan. Men katolska kyrkan har ingen stark folklig förankring på Kuba som i andra latinamerikanska länder. Och så var det också före 1959. Kyrkan var först slavägarnas och senare godsägarnas och överklassens. Slavarna och underklassen vände sig till de afrikanska gudarna. De flesta prästerna, munkarna och nunnorna rekryterades utomlands och

skydde de afrokubanska traditionerna som pesten.

Kyrkans hierarki stödde kontrarevolutionen under 60-talet och förblev enligt Joel Suárez väldigt romersk. Den följde Vatikanens avogva inställning till den befrielsesteologi som tog ställning för de fattiga och göt nytt liv i kyrkan på andra håll i Latinamerika.

Enligt Iliana Hosch blev det så att det kubanska folkflertalet och katolska kyrkan helt enkelt inte gick ihop. Santería som är en sammansmältning av de katolska helgonen med de afrikanska gudarna uppfattas som vidskepelse och hädelse. Under firandet av Kopparringfruns tillika Oshuns 400-årsjubileum hände det att nunnor och präster kastade ut santeríaanhängare ur kyrkorna, eller processionerna. Och det kan ju vara förstäligt när de börjar puffa rituellt på cigarrer inne i kyrkorna. Efter de upptinade relationerna mellan katolska kyrkan och kubanska staten verkar kyrkan ha lättare att umgås med kommunistpartiet än med santería.

Källa, BBC Mundo, 12-03-26

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För kopia av denna licens besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>. Det har publicerats i www.globalarkivet.se

Tidskriften Kuba 3/2012